

Ne, ne! Vera, katere topli pepel je še tukaj ležal, ni več ona, ki je s svojim žarom ogrela in užgala je daljave vse krščanstvo. Monsinjor Fornaro, s katerim se je slučajno sešel, ko je zapuščal cerkev S. Maria sopra Minerva, se je upiral gotiki in jo imenoval pravo krivoverstvo. Prva krščanska cerkev je bila iz temeljna nastala bazilika; skrunil je Boga, kdor je smatral gotsko katedralo za pravo cerkev, zakaj v gotiki je le odurni anglosaški duh, uporni lutrovske genij. Pierre je hotel strastno odgovoriti prelatu; ali molčal je iz strahu, da bi utegnil reči preveč. Zares, ali ni to odločilni dokaz, da je katoličanstvo pravi sad rimskih tal, od krščanstva preobrazeno poganstvo? Drugod je to krščanstvo zrastle v različnem duhu, tako da se je uprlo in na dan razkola obrnilo proti matici. Stranska struja se je nadaljevala, bolj in bolj se razširjala, in v razvoju novih družb se izražajo dandanašnji neodvisnosti kljub obupnim poizkusom zedinjenja, bolj in bolj, tako da je razkožje videti neizogiben in blizek. Vnjem, v vsakdanjem pobožnem in občutljivem otroku, je kuhalo še nekaj drugega zoper bazilike: Manjkal so mu zvonovi, lepi, veliki zvonovi, ki jih imajo preprosti ljudje tako radi. Za zvonove je treba zvonikov, v Rimu pa ni zvonikov — povsod same kupole. Gotovo: Rim ne zveneč v zveneče mesto Jezusovo, iz katerega bi se z globoko donečimi valovi dvigala molitev iz med sukajočih se tropov vran in lastovk proti nebu.

ka. Vlada bo, je dejal. Njega Veličanstvo najponižneje prosila, da da svoje najvišje dovoljenje za tako preiskavo in poveri to misijo osebi, ki uživa posebno zaupanje Njega Veličanstva. In večina dume, ki je ravno kar bila pretakala krockodilske solze zastran »nepostavne« usmrtnitve delavcev, je tem besedam ploskala in izročila usodo delavcev v roke »ljubljenega vladarja«.

Gospodje so pač vedeli, kaj so storili s tem, da so se skрили za hrbtno krvoločnega carja. Apel na njega pomeni rešitev neprijetnega »dogodka« v zmislu sile in profita. Kako naj bi pa tudi dvomili nad svojim najvišjim »vojnim gospodarjem«, ko si je pa to v dolgoletnem boju proti lastnemu ljudstvu tako sijajno priboril slavo najvišjega nasilnika.

Nekaj avtentičnih izjav carja naj potrdi to dejstvo. Ko je za mestnega glavarja v Rostovu imenovan general Dračevski na svoji avdijenci prj carju obžaloval žrtve pogroma v Rostovu, je vprašal Nikolaj: »Koliko oseb je bilo tam usmrtenih?« — »Stirideset, Veličanstvo!« — »Tako malo. Mislim sem, da jih je mnogo več!« Ko je general Kasbek po nekrvavi udušitvi vojaškega ustanka v Vladivostoku prišel pred carja, ga je le-ta razrijen vprašal: »Zakaj niste streljali, general?« — »Ni se izkazalo za potrebno, Veličanstvo, posrečilo se mi je ljudi pomiriti...« — »Ničev! V takih slučajih se mora zmerom streljati. Treba je zmerom streljati, general!«

Ob Leni se je ta carjeva maksima udeleževala. Krvoločni, Treščenkovi se lahko na carjeve besede sklicuje in nihče mu ne more do živga. Mož je v isti meri orodje carja, kakor je le-ta orodje barbarskega ruskega vladnega sistema. Zato pa postopa rusko delavstvo edino pravilno, da prisoja krivdo na najnovejšem grozodejstvu celemu, od carja in njegove dume kronanemu sistemu in koraka z novo močjo v boj proti vladajočim silam.

Ljubljana in Kranjsko

— Ljubljanski občinski svet ima v sredo, dne 15. maja 1912 ob 6. popoldne v mestni dvorani izredno sejo. Dnevni red: A. Javne seje: I. Naznanila predsedstva. II. Odobrenje zapisnika zadnje seje. III. Stavbnega in finančnega odseka poročilo o projektu ing. Rotha glede na zgradbo dveh glavnih zbiralnikov ob obrežju Ljubljane. IV. Finančnega odseka poročilo o računskem zaključku mestne hranilnice Ljubljanske za upravo leto 1911. B. Tajne seje: I. Naznanila predsedstva. II. Odobrenje zapisnika zadnje seje. III. Štiri poročila posonalnega in pravnega odseka. IV. Pet poročil finančnega odseka. V. Štiri poročila direktorija mestnega užitinskega zakupa. VI. Obrtnega odseka poročila o prošnjah za razne obrtne koncesije.

— **Politična pridiga.** Iz Kremlja pri Št. Janžu nam pišejo: Pred kratkim so bili pri nas misionarji. Ampak silno so se prevarali tisti kristjani, ki so šli v cerkev z namenom, da poslušajo krščanski nauk. Zakaj kar se je usipalo in grmelo s prižnice, so bile natanko tiste besede, s katerimi farbajo naši črnuhi po shodih nerazsodne ljudi. Božji namestniki so lagali, da so volitve verska zadeva, obrekovali so socialne demokrate s čisto navadnimi izmišljotinami in se usajali nad »Zarjo«. Ampak pobožni gospodje se zelo motijo, če mislijo, da so nam neznani čenstohovski in drugi nečedni škandali za samostanski zidovi, ki nam odkrivajo duševno gnolbo kutarjev. Zato naj bodo le kar lepo mirni, zakaj dobro vemo, koliko so vredne njih besede! Tudi nam je dobro znano, da se kutarji samo zategadelj tako zaletavajo v socialno demokracijo in »Zarjo«, ker se edinole socialisti neustrašeno bore za ljudske pravice.

— **Požar na Tomačevem.** Vdova Marija Marnova, ki je ponesrečila pri večeršnjem ognju na Tomačevem, je dopoldne v deželni bolnišnici umrla. Na Marnovo je bil padel goreč tram, vsled česar je dobila hudo poškodbo na možganih. Opaziti so bile od zunaj pač le težke opekline po obrazu in po rokah. Na mestu nesreče jo je obvezal zdravnik dr. Rus, potem pa

so jo odpeljali v bolnišnico, kjer njeno stanje ni bilo videti ravno nevarno. Toda proti jutru se je hitro poslabšalo, začela je bruhati kri in ob 8. je izdihnila vsled notranjih poškodb. Razun nje so bili hudo poškodovani gasilec Ivan Bizjak na ušesu, Fran Persin na obrazu in Janko Naglič na obrazu in na rokah. Bili so na brizgalnici, in ko so se peljali mimo goreče hiše, se je zid sesul ravno na brizgalno. Topničar, o katerem smo včeraj poročali, da je težko ponesrečil, se piše Ostermann. Ko je padel s strehe, si je pretresel možgane in so ga morali odpeljati v vojaško bolnico. V teku včerajšnjega dneva se je njegovo stanje nekoliko zboljšalo. Poškodbe so dobili še gostilničar Babnik, njegova hči Ana, dekla Štefka, posestnik Skube in gasilec Kos, ne glede na nekatere druge, ki so na srečo le lahko poškodovani. — Marsikaj je bilo pri tem ognju opažati, kar je vredno graje. Gasilci in vojak, ki se trudili v potu svojega obraza, da bi pomagali, gasili, reševali, tudi nekateri domačini so bili prav pridno pri delu, ali poleg njih je bilo videti fante, ki se drugače postavljajo s svojo močjo in korajžo, pa niso hoteli niti pumpati, temveč so zijali v ogenj, kakor da gori za njihovo zabavo. Tudi pilo se je tako, da vročina pri požaru vendar ne more opravičiti tiste silne pijanosti, ki je vladala zjutraj. — Z druge strani nam pišejo: Neko časopisje hoče biti pri nas za vsako ceno senzacionalno, ker pa elementarni dogodki nočejo biti vedno tako strašni, da bi zadostovali reklamnim potrebam takih listov, jih sami primerno pobarvajo in napišejo, pa očitno prav nič ne mislijo, da ima tako šmukovstvo lahko prav slabe posledice. Tako je včeraj neki ljubljanski list delal s požarom v Tomačevem z debelimi črkami reklamo zase. Da bi se ljudem že od daleč zdelo vse kolikor mogoče grozno, je tolst napis na listu pravil, da je vsa vas zgorela. Taki narisi so kakor one kričave slike, s katerimi vabijo slabi spektakli kakor panorame, kinematografi, zakotni cirkusi itd. naivne gledalce. Ali zaradi okusa se ne bi pripravili; če ga dotični listi sami nimajo, jim ne moremo pomagati. Bilo bi pa vendar vsaj to pomisliti, kakšen vtisk napravijo take lažnjive vesti na človeka, ki je na ta ali oni način interesiran v vasi, ki je baje vsa pogorela. Nesreča v Tomačevem je bila sama po sebi dosti velika, pa je res ni bilo treba še povečavati. Kar je v resnici zgorelo, je bilo prav zadosti; kdor pa čita omenjeni napis, mora misliti, da je dotičnemu reporterju žal, da ni res pogorela vsa vas s svojimi 62 številkami. Še bolj senzacionalno bi bilo seveda, če bi bilo zgorelo še nekoliko četrtna prebivalcev. Morda je poročevalec nezadovoljen, da se ni tudi to pripetilo? ...

— **Za Šentjakovski okraj.** Vsem, ki so jemali »Zarjo« v trafiki Malovrh na St. Jakoba trgu, naznanjamo, da smo to trafiko opustili. List se dobi v trafiki Blaznik na Starem trgu.

— **Slovenski igralci v Domžalah.** Na praznik, to je četrtek dne 15. t. m., prirede slovenski igralci v Domžalah tridejanski velezabavno burko »Nebesna na zemlji«. Režijo vodi g. A. Verovšek. Predstava se vrši v krasni dvorani domžalskega »Sokolskega doma«. Ker se prične predstava ob 4. popoldne, je s tem omogočeno tudi gostom izven Domžal se je udeležiti. Za goste iz ljubljanske okolice je najbolj pripraven sledeči vlak: ob 3. uri 12 min. iz Ljubljane v Domžale, ob 9. uri 47 minut zvečer nazaj; za goste iz kamniškega okraja: 1. uri 30 minut iz Kamnika v Domžale, 7. uri 57 minut pa nazaj.

— **Nezgoda.** V petek 10. t. m. so našli v Špitalu ob Dravi pri Moričevih tovarni že nagnito truplo. Teakoj so spoznali, da gre za truplo 49letnega drvarja Jakoba Kunčiča z Dovjega na Kranjskem. Kako se je zgodila nesreča, dčesle še ni znano. Iz vseh znakov sklepajo, da se je morala zgoditi nesreča pred nekako tremi tedni.

— **Zopet samomor v vojašnici.** Včeraj se je v šentpeterski vojašnici ustrelil četovodja 17. pešpolka Ivan Jeretin, doma iz Litije, ki je bil takoj mrtev. Njegoro truplo se prepeljali v garnizijsko bolnišnico. Vzrok samomora ni znan, tako pravijo.

II. Pravice absolventov.

1) Gimnazije: Absolventje z zrelostnim izpričevalom se lahko vpišejo kot redni slušatelji na vseh (4) fakultetah vseučilišč za vsakršne akademične študije; dalje kot bogoslovci na bogoslovnihih semeniščih; (v slučaju posebnega dovoljenja dotičnega ordinarijata) tudi brez mature, samo z ugodnim zadnjim letnim izpričevalom. Dalje imajo pravico do študij na živino-zdravniški vis. šoli, vis. šoli za poljedelstvo, na konzularni akademiji, trgovskih akademijah; tudi na tehničnih visokih šolah, če prestanejo posebne izpite iz prostoročnega risanja, oziroma opisne geometrije; v tem oziru dajejo humanistične gimnazije po novem učnem načrtu priliko za pouk v teh predmetih s tem, da se vpelje prostoročno risanje kot obvezen predmet (v nižjih razr.). v višjih pa opisna geometrija kot neobvezen.

2) Realke: Zrelostno izpričevalo daje pravico do študij na vseh visokih šolah tehničnega značaja in za vse tiste kakor gimn. izpričevalo, razen za vseučilišče. Vendar se morejo absolventje z maturo vpisati kot redni slušatelji na vseučiliščih na vseh fakultetah, če prestanejo posebno izkušnjo iz latinščine, grščine in modroslovne propedeutike (min. nar. z dne 28. aprila 1885, št. 7553), brez izkušnje iz grščine imajo pa iste pravice kakor absolventje realnih gimnazij (min. odl. 29. apr. 1910, št. 10.853).

3. Reformni zavodi. V obče veljajo za absolvente reformnih zavodov vseh 3 tipov iste določbe, torej iste pravice kakor za absolvente gimnazij in realk. Torej so zrelostna izpričevala teh zavodov širše vrednosti, kakor izpričevala gimnazij, oziroma realk za se: zato nudijo absolventom priliko za več in za različnejše študije kakor gimnazijska, oz. realna zrelostna izpričevala. In baš v teh pravicah in tej obseznosti obstoji praktična vrednost študij na reformnih zavodih: 1. nudijo ti zavodi učencem priliko, da se lažje prilagodijo premetom sprči svojih zmnožnosti; in 2. daje zrelostno izpričevalo reformnega zavoda obenem skoro vse tiste pra-

— **Sin ustrelil očeta in sebe.** Janez Eppich v Gorenji vasi pri Kočevju, star 28 let, ki je prišel pred par dnevi iz Amerike, je začel pretečeno soboto popoldne po vasi streljati na več oseb. Ker zunaj ni nikogar zadel, je šel domov ustrelil svojega očeta, ki se je takoj zgrudil. Potem je oddal tri strele za svojim stricem, po drugi vesti za svojim bratom, ki ga je zadel v pleč; potem je sam sebe ustrelil v prsa. Nesrečnež se bori s smrtjo; vzrok umora in samomora je neznan. Čuje se, da je bil storilec vedno nekoliko slaboumen.

— **Konkurz.** V Kočevju je včeraj sodnija zaprla trgovino Jožefa Batelmeta, trgovca in posestnika v Kočevju.

— **Žepna tatvina.** Minuli teden je žepni tat prerezal žep pri telovniku posestnika Franca Strupija iz Cirčič pri Kranju ter mu ukradel denarnico, v kateri je imel 440 K denarja. Tatvine je sumljiv okoli 30 let star človek s črnimi brkami in sivim površnikom.

— **Nepoboljšljiv vlomilec.** Franc Ravnihar, 1895 l. na Suhi pri Škofji Loki rojen, v Staro Loko pristojen, ključavničarski učenec, je bil dne 29. aprila t. l. iz zaporov deželnega sodišča v Celovcu, kjer je bil 5 mesecev zaradi tatvine zaprt, izpuščen. 7. t. m. opoldne je že zopet pri posestniku Jerneju Dovjaku pri Sv. Ani pri Trziču vlomil in odnesel 240 kron ter mnogo starega denarja med katerim so bile tudi stare »cvancgarce«. To je že drugi vlom, ki ga je izvršil pri Dovjaku, Ravnihar, ako ravno star komaj 17 let, je bil že 4krat zaradi tatvine kaznovan. 10. t. m. je bil v Ljubljani.

— **Klub slovenskih amater-fotografov v Ljubljani.** Izmed na drugem (rednem) društvenem obnem zboru izvoljenih članov odbora se je društveni odbor v svoji seji seji sledeče konstituiral: Predsednik: Vesel Fran, namestnik: Brinšek Bogumil, tajnik: Krašovic Franc, namestnik: Domjanovič A., blagajnik: Kramar Jos., ter odborniki: Badiura Rudolf, Kunaver Josip in Tavčar Ivo, Odbor društva »K. S. A. F.«

Kanalizacija v Ljubljani.

Od leta 1899. nadalje se je uporabljal izključno portlandski cement, od leta 1901. naprej se je dno kanalov zavarovalo s kamenitastimi vložki.

Poleg teh kanalov obstoji nekaj kanalov iz kamenitastih oziroma betonskih cevij. Dolžina vseh kanalov znaša skupno nad 22 km, od tega je 6 km starih kanalov.

Vsi kanali, kateri so bili od leta 1883. zgrajeni, se lepo skladajo s trasami glavnih kanalov, kakor jih je projektiral prof. Hraskey, samo da je profil večinoma večji kakor v projektu.

Zvečina nova sezidava obstoječih kanalov, kakor jo zahteva Hraskey za slučaj zatvornice pri km 27.17, bi torej po tu navedenem nikakor ne bila na mestu.

Študij sedanjih kanalov in terenskih razmer pa tudi kaže, da je mogoče napraviti ekonomične zbiralnike kljub temu, da se zajeti voda na višino 287.30 m. Večina glavnih kanalov pada namreč na dolžino 30—70 m strmo proti Ljubljani in je njihovo dno ob pričetku teh strmin znatno višje kakor zajezena voda 287.30 m, tako da je mogoče na tej strmini ali pa še višje v kanalu na primernem mestu odvesti samo fekalne vode v zbiralnik, 10kratno razredčene meteorne vode ob nalivih pa direktno spuščati v Ljubljano.

Glavna razlika proti projektu prof. Hraskega bi bila tedaj, da bi imeli glavni kanali svoje posebne izpuste za deževnico.

Da se izlivajo meteorne vode naravnost v zajezeno vodo, ni pomisleka v higijskem oziru, ker vsebujejo le silno razredčeno kanalsko vodo in se razven tega tudi za jezom voda radi stalnega dotoka vedno prenavlja.

V slučaju infekcijskih boleznij bi bilo mogoče strugo naenkrat temeljito očistiti, če bi se zatvornica deloma odprla.

Zbiralniki naj bodo pri tem samo toliko globoki, kolikor je najmanj potrebno, da se

morejo še odvajati vode iz nizko ležečih delov mesta, to je iz Trnovskega, Krakovskega, Karlovskega ter iz Gradiškega predmestja.

V izvedeniškem mnenju se dalje povdaja, kako nujna je zgradba kanalov - zbiralnikov brez ozira na regulacijo Ljubljane: v prvi vrsti iz higijskih vzrokov.

Celo preje opisano kanalsko omrežje se izteka v Ljubljano, mesto se čimdalje veča, in že sedaj je za časa nizke vode struga in obrežje opasno okuženo.

Vsled regulacije Ljubljane se bode pa tudi povišala vrednost zemljišč ob novih kejih in bode nastalo stremljenje, prezidati mnogoštevilne stare hiše ob bregovih; to pa bi bilo izključeno, ako se ne bi preje sanirala obrežja z zgradbo zbiralnikov.

Kako nevarna so ta okužena obrežja, se vedno iznova pokaže, kadar se pojavijo epidemije. Ako se ne zgrade zbiralniki, je vrh tega nedopustno zaježiti Ljubljano skozi mesto; in pogled na regulirano ozko in globoko, breznjo podobno strugo, bi bil silno neestetičen. V polnem času in posebno ob suši, bi bilo vsled regulirane struge in večjega padca, le na robu obrežnih zidov stoječim omogočeno videti nekoliko tekoče vode. Ta mala voda bi si sčasoma napravila svojo posebno vijugasto pot, tako da bi na marsikaterih mestih dotoki hišnih in tudi cestnih kanalov ostali popolnoma na suhem. Sanitarni nedostaki, ki bi na ta način nastali se ne dajo danes opisati.

Kakor so nadaljnje poizvedbe in merjenja izkazala, bi na višini 287.30 m napeta Ljubljana v celem mestnem okrožju nikakor ne uplivala neugodno na stanje podtalne vode; v večjem bi se v nižje ležečih delih mesta znižalo stanje za 2—3 m, ako bi se z zgradbo novih z drenažami opremljenih kanalov odvajale podtalne vode do napete gladine 287.30 m.

Preiskava kletnih globočin je dognala, da se nahajajo kleti, pri katerih leži dno pod morsko višino 287.30 m, samo od St. Peterskega mosta navzdol, ob Zaloški cesti in ob Poljanskem nasipu.

Do imenovanega mostu je torej izključeno, da bi mogla napeta voda preplavljati oziroma močiti kleti.

Vrh tega je po poizvedbah dokazano, da Ljubljanična struga sploh ne prepušča vode; v zgornjem delu nekako do črte Streliške ulice — Narodni dom že zaradi ilovnatega sveta ne, spodaj pa zaradi nekeke kože, ki se je napravil od finega naplavljenega materiala.

T nepropustna fina skorja se bode sčasoma tudi v novi Ljubljanični strugi napravila. Pri novih stavbah bi bilo treba le gledati nato, da se ne more vlaga vzpenjati; doseči je mogoče to z enostavnimi izolacijami temeljev, katere naj bi se napravile v bodoče v višini 287.50 m. Po teh izvajanjih pride inženir L. Roth do zaključka:

1. Zatvornica v Ljubljani naj se zgradi kakih 150 m pod St. Peterskim mostom; na tem mestu bi se mogel pritegniti veliki prostor pred St. Petersko vojašnico, Stanko Vrazov trg in na desnem bregu Ambrožev trg promet, kateri se bode vsled plovbe razvil ob nabrežjih. Nižje pa zatvornice ni mogoče postaviti, ker se takoj pod vojašnico izliva globoko ležeč kanal določen kot zbiralnik za severni del mesta in ker so bregovi prenizki. Tudi za promet vsled plovbe ne bi bilo mogoče izkoristiti teh bregov, ker sega svet deželne bolnice in prisilne delavnice prav do kraja Ljubljane.

2. Da bi stalno do maksimalne višine 287.30 m napeta Ljubljana utegnila neugodno vplivati na razmere podtalne vode in pa na higijske ter stanovanjske razmere, se za domala celo okrožje ni bati. Le v onih obrežnih delih, kjer se bodo globoko ležeče kleti in temelji znatno približali koti 287.30 m, bi bilo treba primerne izolacije fundamentov in cele talne ploskve.

3. Priporočati je, da se napravijo obrežni zidovi do višine 291.000 m in se nižji svet do te višine vzdigne.

JOSIP WESTER:

Reformni srednješolski zavodi in naši odnošaji.

(Dalje.)

Preden se spustimo v nadaljne razmotrivanje, je treba te zavode točneje označiti po njih bistvu in učnem načrtu.

Tip A. Realna gimnazija ima 1.) osem razr. (prejšnja realna gimnazija le štiri nižje); 2.) od 3. razr. dalje se poučuje mesto grščine kak modern ali deželni jezik (franc., angl., ital. itd.); 3.) realnim učnim predmetom je določen širši obseg in odmenjeno več časa.

Tip B. Reformna realna gimnazija je na nižji stopnji (4 razr.) nekaka nižja realka, torej brez latinščine in brez grščine; višja stopnja (4 razr.) pa dobi gimnazialni značaj s tem, da se poučuje od 5. razreda dalje latinščina kot obvezen predmet; grščine se sploh ne uče, a mesto nje kakega modernega ali deželnega jezika.

Tip C. V prvih dveh razredih so še vsi učenci združeni in se uče vsi po enotnem načrtu, tudi latinščine. V tretjem razredu se učence odloči ali za gimnazialno ali za realno smer; v prvem slučaju se uči grščine, v drugem pa francoščine kot obveznega predmeta, dočim ostane v ostalih predmetih pouk skupen.

To velja za 3. in 4. razred. V 5. razredu pa se prične popolna delitev: realisti opuste lat. kot obvezen predmet, a se je uče lahko še nadalje neobvezno; zato pa se uče tekem višjih 4. razredov še angl., kemije in opisne geometrije. — Gimnazialci pa se uče še nadalje latinščine; prost predmet postane zanje prostoročno risanje, ki je v nižjih razredih za vse obvezno; razun tega se lahko uče franc., angl., opisne geometrije in kemičnih vaj kot prostih predmetov. V višjih razredih je torej popolna delitev v realni in gimnazialni oddelek; od 1. 1910/11 pa imajo na tem zavodu še poseben realno-gimnazialen oddelek, torej trojno cepljenje (»dreifache Gabelung«).

vice, ki jih daje gimnazijsko, oz. realsko izpričevalo samo za se.

Te pravice so: 1. Absolventje realne in reformne gimnazije se lahko imatrikulirajo na posvetnih fakultetah vseučilišč kot redni slušatelji in delajo lahko vse državne izpite in rigoroze; posebej: posvete se lahko juridičnim in medicinskim študijam sploh; filozofskim pa iz vseh modernih jezikov ter realist. predmetov. Učiteljsko (profesorsko) izkušnjo iz klasične filologije, iz latinščine in fran. (kot glavnih predmetov), iz zgodovine in iz modroslovja smejo delati le tisti slušatelji, ki se izkažejo, da so prestali najkasneje dve leti pred sklepom predpisanih vseučiliških študij dopolnilno izkušnjo iz grščine v obsegu zahtev pri gimnazijski zrelosti izkušnji. To izkušnjo napravijo lahko na kakim gimnaziju ali pa pri posebe za to določeni izpraševalni komisiji na univerzi.

Zato se osnujejo na univerzah tudi posebni učni tečaji za lat. in grščino. — Slične določbe veljajo za teološke študije (min. odl. z dne 12. decb. 1909, št. 49.645), da morajo absolventje reform. zavodov prestati posebno izkušnjo iz grščine v obsegu gimnazijskih zahtev. Dodatno izkušnjo iz grščine morajo delati tudi tisti osmo šolci, ki so od pristojnega ordinariata sprejeti v semenišče samo na podlagi letnega izpričevala (brez zrelostne izkušnje).

2. Absolventje osemr. realnih gimnazij in realnega oddelka dečinskega tipa (C) se pripuste brezpopojno kot redni slušatelji tehničnih visokih šol; absolventje reformne gimn. (tip B) pa le, če izkažejo slično, kakor absolventje gimnazij, zahtevano spretnost v prostoročnem risanju. 3. Absolventje reform. zavodov tipa A in C (realnega oddelka) se sprejmo brezpopojno kot redni slušatelji na visoki šoli za poljedelstvo; absolventje reformne gimnazije (tip B) pa morajo prvo leto poslušati predavanje o opisni geometriji.

4. Na živinozdravniških visokih šolah imajo absolventje vseh reformnih zavodov dovoljen pristop kot redni slušatelji.

5. Za apotekarske (lekarske) študije za-

šča absolviranih šest razredov kakega reformnega zavoda; le absolventje 6. razr. tipa C. (realn. oddelka) morajo narediti dopolnilno izkušnjo iz latinščine, kolikor je predpisano za 5. in 6. razr. real. gimnazije.

6. Absolventje reformnih zavodov se pripuste brezpopojno kot redni slušatelji rudarskih visokih šol (akademij) v Ljubnem in Pribramu.

7. Pravice do enoletne prostovoljne vojaške službe so iste, kakor jih imajo absolventje gimnazij ali realk. Iste pravice veljajo za sprejem v vojaške vzgojevalne zavode in za pripust h kadetnim izkušnjam.

III. Srednje šole pri nas.

Po tem splošnem pregledu sedanjega ustroja avstrijskih srednjih šol se ozrimo na »naše« srednje šole, t. j. tiste srednješolske zavode, na katerih se poučuje deloma v slovenskem učnem jeziku — srednjih šol s popolnoma slovenskim učnim jezikom, kakor znano, nimamo — in katere pohajajo učenci slovenske narodnosti. Pri tem prihajajo v poštev vsi zavodi na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in Primorskem, ki pa se — to bodi že tu omenjeno — po uporabi učnega jezika v posameznih predmetih med seboj dokaj razlikujejo. Na Kranjskem je šest državnih in ena zasebna gimnazija; med temi je edina zasebna (škofovska) gimnazija v St. Vidu slovenska, dočim so štiri državne (v Ljubljani I. in II., v Kranju in v Novem mestu) dvojezične t. j. v nižjih razredih slovenske, v višjih pa se poučujejo nekateri predmeti slovenski, drugi pa nemški. Ljubljanska gimnazija z nemškim učnim jezikom in kočevska prihajata le toliko v poštev, da jih poseča tudi nekaj učencev slovenske narodnosti. Vse kranjske gimnazije so humanistične, edino novomeška ima še značaj »stare« realne gimnazije, ker je na njej pouk v prostoročnem risanju obvezen. Sicer pa bi se moral ta predmet po novem učnem načrtu na vseh gimnazijah obligatizirati.

4. Zbiralniki naj bi se, če je le mogoče, zgradili še pred regulacijo na podlagi detaljnega načrta.

5. Obstoječi glavni kanali naj se zvežejo z nabiralniki tako, da pridejo vanje le navadne fekalne vode in se iztekajo pod zatvornico v Ljubljano. Od momenta pa, ko so kanalske vode ob deževjih zmešane z desetkrat večjo množino meteorne vode, naj se iztekajo naravnost skozi izpušte nekoliko nad reguliranim dnem Ljubljane v zajezeno vodo.

6. Dno pri kletih naj ne leži pod koto 287,50 m.

Na podlagi tu naštetih točk, katere že same na sebi določujejo splošno situacijo obeh kanalov-zbiralnikov, je inženir Roth, kakr iz priloženih generalnih načrtov razvidno, vso mestno kanalizacijo sedaj danim razmeram in zahtevam preuredil.

Najtežje in najvažnejše vprašanje, katerega je imel rešiti ing. Roth obstoji kakor že omejeno v tem, da vključ napravi zatvornice pod št. Peterskim mostom, novoprojektovana kanal-zbiralnika nemoteno in zanesljivo funkcionirata. To stavljen težko vprašanje je ing. Roth mojestersko rešil. Traso zbiralnikov je vendar obdržal ob nabrežju Ljubljane, a ob hudih in nepričakovanih naliivih močno naraslo deževnico, pa že odpelje iz posameznih glavnih cestnih kanalov, tako da obrežna zbiralnika ne bosta nikdar prenapolnjena in izpostavljena nevarnosti.

Koroško.

— **Zdravniška pomoč v Rablu.** Zdravniška pomoč rudarjem v Rablu je zelo pomanjkljiva. Zdravnik dr. Sponner ordinira ob nedeljah in praznikih, torkih in petkih od 10 do 12 in 2 do 4. Ordinacijske ure niso v nobenem razmerju s številom delavcev in s slučajji bolezni in še te pičle ordinacijske ure zamuja zdravnik. Večkrat se je že zgodilo, če je kdo zbolel ponoči in nujno potreboval zdravniško pomoč, da je zdravnik prišel obredel bolnik jutraj k njemu. V nek rekel, naj pride bolnik jutraj k njemu. V enem slučaju je moral celo posredovati obratni vodja, preden je prišla zdravniška pomoč. Čas bi bil, da se te razmere zboljšajo.

— **Neznan samomorilec.** Na dravskem mostu v Beljaku se je nudič včeraj pasantom zelo vznemirljiv prizor. Ko je bilo na mostu najzelo več ljudi, je skočil čez most neznan mlad, čedno opravljen fant. Zginil je takoj v valovih zelo narasle reke. Kljub takojšnji rešilni akciji se še ni posrečilo najti utopljenca.

Goriško.

— **Gorica.** Izvrševalni odbor okrajne organizacije ima svojo sejo v nedeljo dne 19. t. m. točno ob 9. uri jutraj, v prostorih Delavskega doma v Gorici, ulica Tre Re 16. Vsi odborniki se pozivljajo, da pridejo točno ob navedeni uri, ker pozneje bo zaupniški sestanek. Dnevni red: Strankin zbor, ki bo v Ljubljani 26., 27. in eventualno 28. maja t. l.

— **Okrajna organizacija v Gorici** sklicuje za nedeljo dne 19. t. m. ob 10. jutraj zaupniški sestanek vseh pristavev stranke iz okolice in iz mesta. Dnevni red: Volitev delegatov za glavni zbor okrajne bolniške blagajne v Gorici. Ker je dnevni red zelo važnega pomena, red: Strankin zbor, ki bo v Ljubljani 26., 27. in eventualno 28. maja t. l.

— **Tolminski politični okraj.** Vsem strankinim pristavev in somišljenikom tega okraja priporočamo, da se pripravijo za izvolitev svojih delegatov za glavni zbor okrajne bolniške blagajne v Gorici. Vsa tozadevna pojasnila daje sodrug Alojzij Stofla v Gorici, ul. Treh Kraljev št. 16, kamor naj se obrnejo posamezniki in krajne organizacije.

— **Trpinčinec vojakov.** Iz Gorice nam poročajo: Dne 16. m. m. okoli 4. popoldne smo imeli v Gorici priliko videti, kako surovo utegne ravnavati z vojakom častnik. Za topničarsko vojašnico se je vezbal oddelek dragoncev 5. polka pod poveljstvom nadporočnika Biestigerja. Med njimi je bil dragonec s težko čelado na glavi. Te vrste kazni v Gorici posebno radi uporabijo in mučijo ubogega vojaka s čelado, težko pet kilogramov, ves ljubi dan ob žgoči solčni pripekli; v Gorici je ta kazen naravnost neznosna, ker je že spomladi precej vroče. Zaradi velike vročine so vojaške oblasti dovolile vojakom opravljati službo v čepici. Gorje pa vojaku, ki se je količkaj pregrešil! Zgodil se mu kakor omenjenemu dragoncu — piše se za Jezerška in je doma od sv. Križa pri Trzihu — da se mora pod težko čelado kuhati v najhujši vročini na vežbališču. Toda še ni bilo dovolj za izmučenega dragonca. Ali je napravil dragonec Jezeršek napako ali kaj — nemadno je skočil nadporočnik Biestiger proti njemu ter ga začel suvati s pestjo v obraz. Sunil ga je najmanj desetkrat tako, da je padla rezevč čelada z glave. Dne 24. aprila ga je zgrabil za ovratnik in ga začel tako tresti, da mu ga je strgal. Popoldne mu je priskočil še četovodja Suša na pomoč. Ko je videl, da nima Jezeršek ovratnika dovolj dobro zašitega, ga je dal zapreti. Razen tega je moral Jezeršek še cel teden s čelado na glavi snažiti konje v neznojni vročini konjskih hlevov. Tako torej! Lansko leto je omenil vojni minister, da so častniki inteligentni in ne trpinčijo moštvo, ampak da se dogajajo taki slučajji le med podčastniki. Kaj pravi gospod minister k temu slučaju?

— **Detomor v Krmini.** Ko so čistili na južni železnici v Krmini stranišče, so našli tam trupelce deklice, ki je bila zadušena z vrvice okoli vratu. Trupelce je moralo ležati tam že en mesec. Detomorilko iščejo.

— **Vohunjenje za vohuni.** Nevarno je, spregovoriti kako besedo z vojakom ob meji. V četrtek popoldne je šel goriški okrajni sodnik dr. L. Jerovšek po svojih opravkih v Vipolže (v Brdih za Ločnikom). Tam je bilo nekaj vojakov in dr. Jerovšek, ki je tudi rezervni poročnik, je spregovoril z vojakom pri besedi. Posledica je bila, da so sodnika Jerovška aretirali in orožnika sta ga peljala na sodišče v Krmini. Tam ga je rešil iz rok orožnikov krminski sodnik dr. Weinberger.

Istra.

Opatija. V nedeljo 19. t. m. bomo imeli volitve delegatov v tukajšnje bolniško blagajno, ki jo vodi sedaj hrvaški nacionalci prav nerodno in na posebno škodo delavstva. Nacionalci so rajši meščanska stranka in se njeni zastopniki nikjer ne morejo resno baviti z delavskimi potrebami, ker jih ne poznajo. Povsod, kjer so v bolniških blagajnah nacionalci, jih izrabljajo proti delavstvu in za svoje nacionalistične rabuke. Bolniške blagajne pa niso zavodi kamor spada reševanje nacionalističnih vprašanj, marveč so bile ustanovljene za delavce, ustanovljene za to, da se bo olajšalo življenje delavcu in družini, kadar je delavec bolan in brez zaslužka. Poleg tega je pa tudi denar bolniških blagajn delavski in imajo delavci pravico, da si naj denar sami upravljajo. In upravljali si ga bodo bolje kakor sedaj nacionalci, ki so spravili bolniško blagajno skoro ob ves rezervni sklad, ne da bi bilo imelo delavstvo kaj od tega. To je treba preprečiti za bodoče in se naši sodrugi prav pridno pripravljajo za volitve, ki bodo prihodnje nedeljo. V to svrhu je bil v Opatiji pri Runtiču shod, ki je bil jako dobro obiskan. Shod je otvoril sodrug **Jakovac**. Poročal je pa najprej v slovenskem potem v italijanskem jeziku sodrug **Regent** iz Trsta. Poročal je najprej o važnosti strokovne organizacije in potem o potrebi, da dobe delavci bolniško blagajno v svojo upravo. Ko je govoril še sodrug **Jakovac**, se je upisalo čedno število zidarjev v zidarsko organizacijo, ki šteje že sedaj nad 100 članov in so navzoči določili imena kandidatov delegatov za Opatijsko občino, ki voli 30 delegatov. Delavsko gibanje tu napreduje na splošno zadovoljnost. Dobro so organizirani delavci skoro vseh strok, med katerimi bodo zidari kmalu na prvem mestu. Zato priporočamo sodrugom naj nadaljujejo započeto delo in vztrajno naj delajo, da bodo v nedeljo pri volitvah v bolniško blagajno dosegli novo zmago zavednemu in napredujočemu delavstvu.

Spinčiči pri Kastvi. Pri nas smo imeli pretečno nedeljo lep shod, ki ga je sklical Opatijska skupina zidarske organizacije. Da so delavci napolnili prostorno dvorano v Spinčičevi gostilni, ni nič čudnega. Dobro število tukajšnjih zidarjev, ki delajo v Reki ali drugod v bližini, so že organizirani bodisi v reški ali sušaški organizaciji. Dobro je tudi našim zidarjem znano izkoriščevanje. Za malo plačo 4 K in za trdo zidarsko delo morajo hoditi po dve uri od doma. To so štiri ure (dve tja in dve nazaj), ki jih delavec izgubi ob posebnem trudu. Poleg njega mora to pot napraviti vsak dan tudi njegova žena ali kak drug član njegove družine, ki mora nositi delavcu kosilo. To in pa dejstvo, da nimajo delavci od Opatijske bolniške blagajne prav nobene koristi, je zbralo na shodu toliko naših zidarjev. Lepi shod je otvoril sodrug **Jakovac**, poročal je pa sodrug **Regent** iz Trsta. Oba govornika sta bila pazno poslušana in lepi aplavzi so pričali, da sta govorila delavcem v srce. Na shodu so se tudi prečitala imena 64 kandidatov, ki jih voli Kastavski okraj, ter so bila z navdušenjem sprejeta. Po shodu se je pa lepo število delavcev vpisalo v zidarsko organizacijo, od katere opravičeno pričakujejo zboljšanje svojih žalostnih razmer.

Trst.

Ženski shod, ki ga je bil sklical naš »Ljudski oder« pretečno nedeljo, se je izvršil najlepše. Prvotni namen shoda je bil izvršiti potrebno agitacijo za ženski odsek v »Ljudskem odru«. Toda dejstvo, da je bil sklican ravno za pretečno nedeljo, ko so v drugih krajih kakor tudi v Ljubljani manifestirale zavodne proletarke za svoje politične pravice, je dalo shodu poseben praznični značaj. Udeležba je bila zelo lepa, toliko od strani žena kakor tudi od strani sodrugov, ki se zanimajo za to delo v »Ljudskem odru«. In vse to kljub nemurni agitaciji, ki so jo vršili naši nikdar dovolj pohvaljeni slovenski narodnjaki. Shod je otvoril v imenu »Ljudskega odra« sodr. Goleuk, ki je obenem tudi v lepem govoru očrtal važnost in potrebo ženskega odseka in važnost gibanja proletarskih žena, ki hočejo biti pridne sobojevnice zavednega delavstva. Nadalje so govorile sodružice Franja Regentova in M. Gornikova. Obe sta v izbranih besedah navduševale navzoče tovariše za skupno delo za procvit največjega tržaškega izobraževalnega društva »Ljudski oder« in na delo za blagor delavskih žena. Govorila sta še sodruga Novak in Vencajz. Naposled so navzoče izvolile odbor ženskega odseka iz sledečih sodružic: M. Gornikova, M. Vrabčeva, A. Ferrijeva, P. Novakova, A. Masova, M. Plečkova, F. Regentova, M. Regentova, A. Ukmarjeva. Po shodu se je odsek konstituiral in si je izvolil za predsednico sodružico Gornikovo. Na shodu je bila sprejeta tudi resolucija za žensko volilno pravico. V petek imajo odbor ženskega odseka skupno sejo z odborom »Ljudskega odra«.

Umetnost in književnost.

IV. jugoslov. umetni. razstava v Belgradu. Predpriglasje za slovenski oddelek na IV. jugoslovansko razst. v Belgradu so končane. Dne 11. t. m. se je odposlalo 121 umotvorov v 46 zabojih; pozdraviti je, da se te razstave udeležijo pretežna večina slovenskih umetnikov. V zadnjem času došla pravila osrednjega odbora iz Belgrada zasigurajo transportne stroške tja in nazaj, pač pa zahteva glavni odbor glasom člana 19. razst. pravilnika, da si pridržijo v pokritje stroškov 10% od prodanih umotvorov. Obeta se lep gnoten uspeh — dovoljene so od javnih oblasti v nakup umotvorov visoke vsote. Dani so tudi ugodni pogoji za nas Slovence na tej razstavi. — Ker pripravljali stroški za slovenski oddelek presegajo že sedaj proračunene izdatke in od naših javnih oblasti ni pričakovati **zadostnih** prispevkov v pokritje ostalih stroškov, vezani smo na samopomoč. Vzájedno izreka odbor slavnemu mestnemu magistratu zahvalo za naklonjeni prispevek v znesku 100 K. V Ljubljani 11. maja 1912. Za pripravljalni odbor: R. Jakopič l. r., M. Stern l. r., Iv. Vavpotič l. r.

Vestnik organizacij.

Nogometni odsek »Vzajemnosti« naznanja, da je dospel nogometno orodje in potrebščine in naj se člani danes zgledajo v društvenih prostorih.

Krojarska podružnica ljubljanska vlnudno prosi, da vrnejo člani iz društvene knjižnice izposojene knjige čimprej ali najkasneje do konca tega tedna.

Organizacije in sodrugi po Slovenskem, ki imajo morda kako sliko (fotografijo, portret) iz prvih početkov strankinega gibanja na Slovenskem, so vlnudno naprošeni, da jo vpošljejo centrali »Vzajemnosti« v Ljubljani, ki bo zanimive slike objavila v »Družinskem koledarju« za leto 1913. Slika se po uporabi vrne nazaj.

ZADNJE VESTI.

ŽENSKI DAN.

Dunaj, 13. maja. Ženski shod v Zofijski dvorani je bil impozanten. Udeležilo se ga je 10.000 oseb. Žene vsakega okraja so prišle v posebni skupini z zastavami in napisi. Spremljali so jih kolesarji in kolesarice. Shod je vodila sodružica Schlesingerjeva, poročala je Poppova, nadalje je govorila Boschkova, ter poslanci Reumann, Pölzer, Domes in Seitz. Poljakinja Scherer je govorila najprej nemško; ko je hotela govoriti tudi poljsko, je to prepovedal vladni zastopnik, kar je povzročilo hrupne proteste. Za meščanske žene je govorila gospodična Gerber, ki je izjavila, da se bojujejo tudi njene somišljenice za žensko volilno pravico. Po shodu je bil velik obhod do rotovža; napravil je velik vtisk.

PROTIRUSKE DEMONSTRACIJE V LVUVU.

Lvov, 13. maja. Pred Mickiewiczem spomenikom je vzpirlorilo več 100 slušateljev vseučilišča in tehnične protestno zborovanje proti sklepu ruske dume, da se hjolmska gubernija loči od Rusko-Poljske. Po zborovanju je bil obhod po mestu. Pred ruskim konzulatom je čakala demonstrante močna policijska straža. Dijaki so pričeli metati kamenje. 13 stražnikov je bilo ranjenih. Policija je ramila več dijakov s sabljami. En dijak je bil aretiran.

POVODENJ.

Na Tirolskem in Vorarlberskem.

Innost, 14. maja. Snoči je voda poplavlila kraj Seefeld, ker je bil sneg silno naglo koptel. Na **Vorarlberskem** je arlbenska železnica pri Frastancu in Nenzingu 20 centimetrov pod vodo.

ABSOLUTIZEM NA HRVAŠKEM.

Zagreb, 13. maja. Urednik socialno demokratskega lista »Slobodna riječ« **Jurij Bukšeg** je bil v soboto obsojen na dva meseca zapore. Tožil ga je policijski uradnik Jagić zaradi razžaljenja časti, ker je »Slobodna riječ« v času demonstracij proti Cuvaju grajala njegovo postopanje. Bukšeg je bil obsojen in contumaciam, ker ni prišel točno ob 8. k razpravi.

OGRSKE HOMATIJE.

Lukacseva avdiencia.

Budimpešta, 14. maja. O včerajšnji Lukacsevi avdienci pri vladarju je izdana uradna objava, ki pravi, da je cesar milostivo vzel poročilo ministrskega predsednika na znanje.

Lukacsevi nameni.

Budimpešta, 14. maja. V krogih, ki imajo stike z ministrskim predsednikom, pripovedujejo, da hoče Lukacs temeljito obravnavati z opozicijo in da se ne bo dal od nikogar priganjati. Kar se tiče

volilne reforme.

je pripravljen napraviti še kaj **koncesij**, ali brambna reforma se mora na vsak način izvršiti. Če ne zdaj, mora priti vsaj v jeseni pod streho.

Lukacseve obljube.

Budimpešta, 14. maja. Na nedeljski avdienci je Lukacs baje obljubil cesarju, da bodo obravnave z Justhovo stranko do konca tega tedna zaključene. To pojde pač težko, zakaj do slej sta Lukacs in Justh še tako daleč narazen, da je do konca tedna sporazum pač nemogoč, če je sploh mogoč. Včeraj je Lukacs konfiriral z Justhom poldrugo uro. Justh je dejal, da pogajanje še ni prekinjeno, dasi ni skoraj nobenega upanja na ugoden rezultat. Danes se snide Lukacs zopet z Justhom, in sicer to pot skupaj z domobranskim ministrom Hazaijem.

Lukacsevo žuganje.

Budimpešta, 14. maja. V okolici ministrskega predsednika poudarjajo, da se mora Justhova stranka z vso resnostjo zavedati, da so sedanja kompromisna pogajanja zadnja, ki se z njo vodijo. Če se ne doseže sprava, bo Lukacs ravnal ne oziraje se na Justhovo stranko.

Ministrski svet.

Budimpešta, 14. maja. Včeraj ob 5. popoldne je bil ministrski svet, na katerem je Lukacs poročal o svoji avdienci.

NEMŠKI DRŽAVNI ZBOR.

Debata o dvoboju.

Berlin, 13. maja. V državnem zboru se je razvila debata o resolucijah, ki so jih volili socialisti, svobodomisli in centum protiv dvoboju. V imenu socialistov je govoril Ledebour, ki je s pikro ironijo kritiziral glupo razvado dvoboja in vodeno resolucijo komisije. Predlagal je sledeči dodatek: »Častnik, ki odkloni dvoboj, ne sme biti zaradi tega na noben način odpuščen iz vojske.« Ker se je Ledebour dotaknil tudi cesarjevega stališča v vprašanju dvoboja, se je oglašil vojni minister Heeringen, češ da je to stvar čuvstva (!). Vojni minister je govoril tako, kakor da bi bilo častniško življenje brez dvobojev sploh nemogoče; kdor se noče dvobojevati »lahko zapusti častniški stan kot poštenjak.« (Ta bi bila lepa, da bi ga smel kakšen Heeringen imenovati še nepoštenega, če se noče pretepati kakor norec in surovež!) Sege o dvoboju se ne dajo po sili izpremeniti, ker bi to omajalo častniški zbor (!!!) — Pri glasovanju je bil predlog komisije sprejet. Dodatni predlog Ledebourjev je bil **sprejet s 144 glasovi proti 122.**

Nemška mornarica.

Berlin, 14. maja. Zakon o mornarici je bil sprejet z vsemi glasovi proti socialističnim.

PRUSKA DUMA.

Berlin, 14. maja. Včeraj je pruska poslanska zbornica glasovala o ugovoru, ki ga je poslanec Borchardt vložil zaradi svoje izključitve. Na galeriji se je zbralo jako številno občinstvo, ki pa je bilo razočarano, zakaj o ugovoru ni debate, temveč se o njem samo glasuje. Konservativci in socialisti so predlagali glasovanje po imenih. Borchardtov ugovor je bil odklonjen s 319 glasovi proti 8. Za ugovor je glasovala samo socialistična stranka, ki ima 6 glasov, pa dva Danca. Poljaki, ki so z zakonom, proti kateremu so šli socialisti v boj, najbolj prizadeti, so se vzdružili glasovanja (!!). Svobodomisli so vložili predlog, da se odpravi paragraf, ki dovoljuje izključenje poslancev. Ko se je razglasil rezultat glasovanja, je zaklical socialist Hoffmann: Pruska дума se sama kopi!

VELIKI VIHARJI V NEMČIJI.

Berlin, 14. maja. V zahodni in srednji Nemčiji, zlasti v vestfalskih premogovnikih, je napravil vihar, ki je divjal nenavadno silovito predsinočnem, mnogo škode. Iz **Bochuma** poročajo: Vihar je izkoreninil drevesa, razkril strehe in razbil izlozna okna. Obrtna in umetno-kuharska razstava je mnogo trpela. Vihra je odnesla veliki razstavni dvorani streho in poslopje deloma zrušila. V **Willenu** je vihar popoloma podrli cirkus, ki je ravno hotel začeti s predstavo. Mnogo oseb je bilo poškodovanih, škodo cenijo na 80.000 do 90.000 mark. Tudi ob drugod poročajo o silnem viharju. V **Alfeldu** ob Leini na Hanoverskem je izpulil vihar velik šotor cirkusa, pod katerim je bilo pri predstavi do 2000 ljudi, ga dvignil v zrak in treščil na tla. Nastala je silna panika, vendar se ni nihče poškodoval.

STRINDBERG.

Stockholm, 14. maja. Strindbergu se je zopet obrnilo na slabše. Jedel že 24 ur ni in ne more govoriti. Zdravniki se boje katastrofe vsak hip.

SMRTNI PADEC AVIATIKI.

Kassel, 13. maja. Aviatik Schmigulski se je vzdignil v nedeljo popoldne. V višini 100 metrov se je aparat prevrgel in je šinil navpično na zemljo. Schmigulski je dobil tako težke poškodbe, da je čez nekaj minut umrl.

DVA AVIATIKI PONESREČILA.

Straßburg, 13. maja. Aviatik Krieger in lajtnant Steinmayer, ki se je vdeležil poleta kot pasazir, sta padla iz višine 12 metrov. Aparat je popolnoma razbit, Krieger in Steinmayer sta smrtno nevarno poškodovana.

STAVKA AVIATIKOV.

Berlin, 13. maja. V nedeljo so stavkali aviatiki v Johanistalu. Mnogoštevilna množica gledalcev je čakala več ur, da bi se aviatiki vzdignili. Aviatiki so zahtevali, da mora biti med poletom navzoč zdravnik. Ker njihovi želji niso ugodili, so sklenili, da nihče ne poleti. Ljudje so se morali vrniti.

OBČINSKE VOLITVE NA FRANCOSKEM.

Paris, 13. maja. V nedeljo so bile po vsem Francoskem ožje volitve v občinske zastope. Pariški občinski svet je sestavljen sledeče: 15 zedinjenih socialistov, 9 neodvisnih socialistov, 14 radikalcev in socialnih radikalcev, 5 republikancev, 17 progresistov in neodvisnih, 10 liberalcev in 10 konservativcev. **Zedinjeni socialisti so pridobili 4 mandate**, radikalci in socialni radikalci so izgubili 4 mandate.

Paris, 13. maja. Zedinjeni socialisti so izgubili pri občinskih volitvah večino v dveh mestnih zastopih, progresisti v sedmih, reakcionarci v enem mestu. Radikalci in socialni radikalci so dobili večino v dveh, republikanci v osemih mestih.

RAZPUST BELGIJSKEGA PARLAMENTA.

Buren volilni boj.

— **Bruselj, 14. maja.** Kralj Albert je podpisal odlok o razpustu obeh zbornic belgijskega parlamenta in o razpisu volitev 2. junija. Volilni boj je že v polnem teku in je nenavadno buren. V **Anversu** in drugih krajih je prišlo do krvavih spopadov med klerikalci in svobodomisli. Streljali so z revolverji, več oseb je bilo ranjenih. Združeni socialni demokratje in svobodomisli se nadejajo, da strmoglavijo belgijsko klerikalno gospodstvo.

PORTUGALSKE KOLONIJE.

Paris, 13. maja. Tukajšnji portugalski poslanik je izjavil uredniku »Tempsa«, da so nemški načrti o portugalskih kolonijah neosnovane izmišljotine. Ako bi hotela portugalska vlada res odstopiti Nemčiji svoje kolonije, bi se temu uprl narodni ponos Portugalcev. Portugalske kolonije so res velike in portugalska vlada je pripravljena, da ji pomagajo pri gospodarskem delu v kolonijah vse države proti primerni odškodnini.

NEMIRI V ALBANIJI.

Solun, 14. maja. Število upornih Albancev je baje 2000. Polovica upornikov je zbrana na višavah pri Djakovici. Poslanstvo ulemov (neka vrsta turških duhovnikov), ki je hotelo pomiriti Albance, se je vrnilo brez uspehov. Vstaši izjavljajo, da so izgubili zaupanje do vlade. Arnavti prete z napadom na djakovaške vojne arzenale, ker so oblasti bile zavrnile njih poziv, da jim izroče orožje. Skopaljski vali **Mazar bej** je pozval Arnavte, da se takoj razidejo, drugače pošlje nad nje vojaštvo.

Bivši poslanec vodja upornikov?

Solun, 14. maja. Poizvedbe so dognale, da je zanetil upor v okolišču **Peči** bivši poslanec **Hasan bej**. Pod njegovim poveljstvom hodi okolo Albancev 200 do 300 upornikov in jih pregovarjajo na vstajo. Oblasti so poslale vojaštvo, da razkrope rebele. Pod vojaštvom so odšli ulemi in oblastniki, da Albance pregovore in preprečijo prelivanje krvi. Nad Pečo in okolico so razglasili **obsedno stanje**. Pomnožili so vojaštvo, da štiti delavce in inženerje pri gradnji cest.

Vladne priprave.

Carigrad, 14. maja. Turška vlada je sklenila, da ustanovi v Macedoniji **pet orožniških brigad po 3000 mož**. Razen tega pošlje še pet

redifskih bataljonov po 1000 mož. Nadalje se povečajo vsi bataljoni v Albaniji na 800 mož.

Italijansko podplhovanje?

Carigrad, 14. maja. Nekateri listi sodijo, da imajo pri albanskih nemirih svoje prste Italijani vmes.

POLITIČEN UMOR.

Carigrad, 13. maja. Albansko mohamedanski publicist Derviš Hima v Beratu v vilajetu Janina je bil umorjen.

KRETA.

Atene, 13. maja. Listi priobčujejo naročilo, katero je dala krečanska vlada 20 poslancem. Poslanci morajo ostati v Atenah, kolikor časa bo treba. V skrajni sili morajo zastopati tudi one poslance, ki jih pridržujejo pokroviteljske sile, ker nihče ne more pripraviti Krečane do tega, da ne bi bila Kreta zastopana v grški zbornici.

ITALIJANSKO-TURŠKA VOJNA.

Novo akcije v arhiplu.

Rim, 14. aprila. Agenzia Stefani poroča: Admiral Viale brzojavlja: Včeraj zjutraj je priplula pred otok Piscopi bojna ladja »Napoli«, pred otok Nizijos bojna ladja »Roma«, pred otok Kalymnos bojna ladja »Pisa«, pred otok Leros bojna ladja »San Marco« in pred otok Patnos bojna ladja »Amalfi«. Vse garnizije teh otokov so se pozvale na udajo. Oblastvene organe in turške vladne uradnike smo vjeli in vkrcali. Med ujetniki so trije kajmakami in štirje mudiri.

Rim, 14. aprila. Včeraj je brzojavil admiral Viale: Na otokih Scarpanto in Kasos so razobesile naše ladje italijanske zastave in garniziji vjele. Prav tako so zasedle otoka Piscopi in Nizijos. Vjetnike pošljemo v Italijo.

Carigrad, 14. maja. Italijani so zasedli otok Majs ob jugozahodni maloazijski obali.

Z Roda.

Rim, 14. maja. Agenzia Stefani poroča: Dela za utrjevanje se nadaljujejo, da se ojači temelj za razoroženje Turkov.

Eksplozija v Dardanelah.

Carigrad, 14. maja. Pri odstranjevanju min v Dardanelah je ena eksplodirala in ubila 11 mož.

Turki na Kiosu.

Atene, 14. maja. Iz Česme je dospelo 250 turških vojakov, ki se jim je posrečilo izkrcati se na Kiosu.

Proti vojni.

Macerata, 14. maja. V Rossijevem gledališču je bil številni obiskani shod, na katerem je imel poslanec Araldi med živahnim odobravanjem govor proti vojni.

Novi milijoni.

Rim, 14. maja. Kraljev odlok zahteva nadaljnjih 35 milijonov za tripolitanski rop. S tem je dosežena svota 240 milijonov, ki jih je doslej požrl pustolovski pohod.

NOVICE.

* **Grozen prizor pri pokopavanju.** Iz Zavarice na Gališkem poroča »Berl. Tageblatt« naslednjo zgodbo: V torek se je ob pokopavanju bogatega veleposestnika Masniega odigral pretresljiv prizor. Domači župnik je odmolil in žalujoči so sipali prst na krsto, kar se premakne pokrov na krsti in iz nje zadone klici na pomoč. Krsto so dvignili iz groba. Zbranih pogrebcev se je lotila nepoposina panika. Odvzdignili so pokrov in iz krste je vstal dozdevni mrlič. Kmalu se je toliko opomogel, da je šel sam brez tuje pomoči domov. Strašno zmoto je zagrešil ženinov zdravnik, ki je obenem mrliški oglednik.

* **Krvavo zlato.** V Monte Carlu v kneževini Monaco je zloglasno igrišče, kjer poskušajo najlahtnejši in najboljši kapitalističnega in fevdalnega razreda svojo srečo z vsakovrstnim pustolovci, defraudanti in prostitutkami. Ogromno število uničenih eksistenc, razdejanih rodbin, samomorov in zločinov je sadje z vražjega drevesa, ki rase na najsijajnejša točki moderne civilizacije. Drugi sadovi so nekoliko prijaznejši. Kopališče, ki vzdržuje ta zavod in ki ima akcijske glavnice 60 milijonov frankov, je v minulem letu »zaslužilo« dividendo 19.2 milijonov frankov, t. j. 32 odstotkov. Leta 1911. je podjetje izplačalo enako dividendo, t. j. 19.09. in 1910. pa 18.9 milijonov frankov. K temu je prišteti še 7,327.000 (lani 6,724.000 frankov davka, ki teko monaškemu knezu v žep. Torej vsega skupaj 26 en četrt milijonov na leto — neznamenat drobec ogromnih vsot, ki jih kapitalizem utrjuje delavskemu razredu, toda po svoji frivolnosti značilen izraz za kulturo in krščanstvo sedanje družbe.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zaloga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

C. kr. priv.
občna zavarovalnica.

Assicurazioni Generali v Trstu

Ustanovljena leta 1831. — Jamstveni zakladi znašajo nad 392 milijonov kron.

Poslovni izkaz zavarovalnega oddelka za življenje.

Vložilo se je ponudb
za zavarovano vsoto . . .
izgotavljenih polte je bilo
za zavarovano vsoto . . .
Naznanjene škode znašajo . . .

meseca aprila 1912		od januarja 1912	
	1969		7065
K	17,115.089 26	K	56,449.515 83
	1786		6112
K	14,985.902 82	K	50,206.426 07
	891.481 40	K	2,689.485 19

Zdravilišče Toplice

na Kranjskem, postaja Dolenjske železnice Straža-Toplice.

Akroterme (toplice z mehko vodo) 38° C, kopališče z zdravilno pitno vodo, Izredno učinkuje proti trganju, protinu, ishiji, nevralgiji, kožnim in ženskim boleznim. Veliki kopalni bazini, posamezne in močvirske kopeli. Udobno urejene tujske, igralske sobe in sobe za družbe. Zdravo podnebje. Gozdna okolica. Dobra in cena prehrana. Sezija od 1. maja do 1. oktobra. Prospekte pošilja brezplačno in daje pojasnila Kopališka uprava.

Senčnat vrt in velik salon.

Vljudno naznanjam slav. občinstvu, da sem prevzela 6. maja staroznano

„Perlesovo restavraco“.

Kuhinja izborna. Vina pristna. Vedno sveže pivo. Kava, čaj in razne žgane pijače.

Sprejemajo se abonementi na hrano.

Gostilna je odprta vsak dan ob 5. uri zjutraj.

Za obilen obisk se vljudno priporoča

Ivanka Matjan, restavraterka.

Zaprto kegljišče in velik prostor za balincanje.

Separirana soba za klubove seje.

Točna postrežba. Cene zmene.

Okrajna bolniška blagajna v Nabrežini.

Računski sklep in izkaz premoženja.

Prejemki. Obratni račun za dobo od 1. januarja do 31. decembra 1911. Izdatki.

		K	v	K	v			K	v	K	v
Rezervni sklad 31. decembra 1910				46077	60	Podpore: a) v slučaju bolezni		29036	31	29268	31
Prispevek a) tekoči prispevki članov		33558	21			b) posmrtni		232	—		
delodajalcev		16779	11	50337	32	Zdravila in terapeutični predmeti				2816	11
Povračila: ex § 65. (od zavarov. proti nezg.)				2485	22	Bolnišniški stroški				4955	05
Globe				229	64	Prevaževalni stroški				623	40
Obresti				732	62	Honorarji zdravnikom in pregledniku				5313	59
Dvige pri poštni hranilnici				35939	65	Upravni stroški: a) prisotne plače odbornikom (predsedstva, vodstva, nadzorstva)		350	—		
Najemnine oddanih prostorov				938	—	b) honorarji uradnikom, tiskovine in drugi stroški		5733	03	6083	03
Drugi prejemki				303	24	Neizterljivi prispevki				43	08
Inventar				837	28	Nakup stavbe				35761	06
						Znižanje vrednosti inventarja				83	73
						Amortizacija vrednosti stavbe				1788	05
						Prispevek zvezi bolniških blagajn				227	41
						Razni izdatki				236	68
						Rezervni sklad 31. decembra 1910		46.077 60			
						Čisti obratni dobiček		4 603 47			
						Tačasni rezervni sklad				50681	07
Skupaj . .				137880	57	Skupaj . .				137880	57

Aktiva.

Izkaz premoženja dne 31. decembra 1911.

Pasiva.

		K	v			K	v
Račun blagajne		1450	73	Dolgovi: a) članom		125	26
Za prispevke		10314	68	b) zdravnikom		1060	34
C. kr. poštna hranilnica		5658	29	c) lekarni		290	13
Razne terjatve		821	71	d) razni		815	17
Vrednost stavbe		33973	01	Rezervni sklad		50681	07
Vrednost inventarja		753	55				
Skupaj . .		52971	97	Skupaj . .		52971	97

Nabrežina, meseca aprila 1912.

Predsednik:

Anton Pertot l. r.

Pregledal in v redu našel:

Nadzorovalni odbor: Josip Marica l. r.,
Anton Frandolič l. r., Anton Visintin l. r.

Voditelj:

Dragan Koren l. r.

CIRKUS BRATA STUTZBART

v sredo 15. maja **otvoritvena predstava**

50 oseb

ob 8. uri 15 minut v Lattermanovem drevoredu.

20 pasm. konj